Discursul filosofic și realismul politic:

Occidentul global

O moștenire a secolului al XX-lea

Eseu scris de dr. Stefan Högl

Apelul unui filosof

Traducere generată de software, neverificată

Prima ediție a celei de-a patra părți a secolului

CUPRINS

Filosofie, istorie, politică: realismul politic și Occidentul global 5

Occidentul global: filosofie și viziune asupra suveranității universale 7

Axiomele Occidentului 18

Epilog: Trei maxime pentru următorul sfert de secol 19

Indiferent ce va spune istoria despre mine după ce nu voi mai fi, sper că va consemna faptul că m-am adresat celor mai bune speranțe ale voastre, nu celor mai mari temeri, încrederii voastre, nu îndoielilor voastre. Visul meu este ca voi să parcurgeți drumul care vă așteaptă cu lumina libertății ghidându-vă pașii și cu brațul oportunității susținându-vă drumul.

Ronald Reagan (1911-2004)[1]

Dedicat prietenilor libertății

[1] *Dintr-un discurs ținut la Convenția Națională Republicană pe 17 august 1992. Ronald Reagan a fost al 40-lea președinte al Statelor Unite și a inițiat un proces de destindere de amploare cu liderul de atunci al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov.*

Cinicii tratează valorile ca fiind echivalente și instrumentale. Oamenii de stat își bazează deciziile practice pe convingeri morale. ... Pentru mine, o definiție rezonabilă a realpolitik-ului este aceea că există circumstanțe obiective fără de care politica externă nu poate fi condusă. A încerca să te ocupi de soarta națiunilor fără a ține seama de circumstanțele cu care acestea se confruntă este o formă de evadare din realitate.[1]

Henry A. Kissinger (1923-2023)

Filosofie – Istorie – Politică: Realismul politic și Occidentul global

Rareori, la sfârșitul unei epoci istorice, filosofia, politica și istoria mondială au fost atât de strâns legate între ele ca în secolul al XX-lea, ale cărui consecințe le trăim și astăzi. Chiar și la un sfert de secol după încheierea sa calendaristică, moștenirea sa este abia sesizată, motiv pentru care numeroasele conflicte politice nu dau semne de încetare. Acest lucru este deosebit de evident pe scena politică mondială, unde s-au format numeroase tensiuni și fronturi. Complexitatea situației îi lasă acum pe mulți contemporani în încurcătură, iar fosta speranță într-un viitor mai bun a cedat de mult locul unui sentiment de resemnare.

În special în relațiile internaționale, avem nevoie de politicieni care să nu fie conduși de ambiții necinstite, ci care să-și exercite funcția cu responsabilitate personală și cu previziunea necesară, cu alte cuvinte, care să înțeleagă *realpolitik-ul*. Dacă, așa cum a spus Henry Kissinger – considerat un politician *al realpolitik-ului* prin excelență – în citatul de mai sus, aceasta înseamnă a ține seama de condițiile obiective, atunci avem nevoie de un timonier care să se lase ghidat de circumstanțele existente, adică de realitate.

Într-adevăr, oricine dorește să conducă o navă prin ape periculoase trebuie să fie mereu atent la celelalte nave, la propriul potențial și la capacitățile potențialilor inamici. Cârmaciul va fi atent la orice ar putea deveni relevant. Pentru el, ceea ce contează sunt faptele, circumstanțele reale: perspectiva realistă.
Mintea sa idealistă, însă, îndrăznește să privească dincolo de orizontul oceanului – două suflete bat în pieptul său[2] . Chiar și pe mări furtunoase, ea caută insule de speranță și încredere. În lumina lunii, căpitanul fredonează cântece de pace și

[1] Dintr-un interviu acordat revistei DER SPIEGEL (28/2009), din 5 iulie 2009.
[2] Kissinger: *„Nu există realism fără un element de idealism."*

prietenie, imnuri ale fraternității globale care îi ating inima. Dar furtunile mării agitate acoperă melodiile delicate. Idealurile sunt ca o privire aruncată spre cerul înstelat: cine știe dacă toată lumea va găsi vreodată același mesaj în ele?

În antagonismul dintre fapte și viziuni, a apărut o a treia dimensiune între fronturi, pe care timonierii experimentați trebuie să o țină minte: condițiile din adâncurile apelor – vârtejurile și curenții care nu sunt ușor vizibili, dar sunt incontestabil prezenți. Acestea sunt manifestări ale apei, ale proprietăților sale elementare, acum la scară largă. Pe râuri, lacuri și mări, comportamentul ei face parte din realitate și, astfel, influențează navigația.

A privi în adâncuri înseamnă, de fapt, a privi natura umană, condiția umană – *conditio humana*. Cum ar putea cineva să încerce să pătrundă esența politicii ignorând ființele umane ca elemente fundamentale ale acesteia? Desigur, întrebările existențiale se referă inițial la domeniul filosofico-teologic, adesea cu o semnificație individuală. În cele din urmă, însă, natura umană este împletită într-o viziune asupra lumii mai amplă, cu o semnificație de anvergură. Dar ce s-ar întâmpla dacă din această adâncime a realității s-ar putea distinge curente care formează o constantă fixă – și care, prin urmare, sunt reale?
O teorie idealistă va recurge la discursul filosofic doar pentru a nu-și pierde echilibrul, având în vedere că ar trebui să țină mereu cont de optim. Realismul politic va trebui însă să se concentreze și mai mult asupra condiției umane: nu atât pentru a discuta analitic întrebări existențiale fundamentale, cât pentru a putea calcula consecințele practice. Abia atunci când sunt luate în considerare toate dimensiunile realității se poate vorbi de *o adevărată realpolitik*.

Această lucrare este dedicată acestei viziuni cuprinzătoare. *Occidentul global* este legat într-un mod special de istoria secolului al XX-lea, chiar dacă rădăcinile sale se întind mult în trecut. Bazele sale sunt strâns legate de condiția umană, iar consecințele sale politice, în special cele geopolitice, indică drumul către o eră care nu poate fi încă prevăzută. Analiza conceptuală și de fond ajunge la axiomele fundamentale ale Occidentului și enumeră maximele pe care o *adevărată* realpolitik trebuie să le țină minte în viitor.

Occidentul global
Filosofia și viziunea suveranității universale

Confruntare și retorică

Un nou termen a pătruns în sfera politică: *Occidentul global*. Acesta este precedat de două concepte care au devenit populare abia în ultimul deceniu al secolului al XX-lea: *globalizarea*, care a apărut ca o descriere a interconectării și interdependenței globale tot mai mari, și *Sudul global*, un termen mai prietenos pentru țările în curs de dezvoltare.[3]

Discuțiile despre *„Occidentul global"* au început abia treptat după trecerea în noul mileniu și și-au găsit acum locul în limbajul politic și, în special, în cel geopolitic. De obicei, acesta se referă la toate acele state care erau odată clasificate ca făcând parte din *lumea occidentală* sau *din Occident*, într-o perioadă în care conflictul Est-Vest a dominat a doua jumătate a secolului al XX-lea. De partea occidentală se aflau democrațiile liberale, țări industrializate cu guverne constituționale conduse de Statele Unite, cărora li se opuneau în Est aliații Uniunii Sovietice. Odată cu sfârșitul divizării Europei, s-a început curând să se vorbească despre globalizare, și nu doar în legătură cu comerțul mondial. Lumea părea să fi devenit un „sat global" în care problemele planetei puteau fi acum rezolvate mai bine. În cadrul unor organizații precum ONU, scopul final era stabilirea unei „politici interne globale"[4] . Astfel, anii 1990 au devenit un deceniu de relativă detensionare. Acum, la câteva decenii distanță, când se vorbește despre „Occidentul global", este de obicei vorba de un atac retoric din partea statelor autoritare[5] și totalitare. Acestea încearcă să creeze imaginea unei alianțe puternice, active la nivel global, care reprezintă o amenințare pentru toate celelalte state. În opoziție cu acestea se află țările din Sudul Global, un grup vag definit de țări care au ambiții diferite, dar care, în orice caz, nu sunt considerate parte a Occidentului Global, ci mai degrabă victimele acestuia. Când au îndoieli, statele autoritare se încadrează în Sudul Global sau, cel puțin, își declară solidaritatea cu acesta.

Această presupusă opoziție globală amintește de conflictul Nord-Sud, care a fost folosit în secolul al XX-lea pentru a descrie relația dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. Pe lângă descrierea inegalității, accentul a fost

[3] Deși ambii termeni își au originea în anii 1950 și 1960, aceștia au fost folosiți doar ocazional până în anii 1980. Același lucru este valabil și pentru termenul „Nordul Global".

[4] Deși termenul a fost folosit pentru prima dată în 1963 de fizicianul și filosoful Carl Friedrich von Weizsäcker, acesta a câștigat popularitate abia odată cu revoluțiile democratice din Europa.

[5] Privit critic, acest termen este un eufemism care evocă asocieri cu o educație autoritară, dar care poate fi totuși caracterizat printr-o anumită afecțiune și respect față de copii. Termenul „autoritar" pentru dictaturile care calcă în picioare demnitatea și drepturile individului se datorează *corectitudinii politice* larg răspândite, ceea ce este evident din punct de vedere al conținutului.

întotdeauna pus pe responsabilitatea pentru aceste condiții, care era adesea atribuită țărilor industrializate.
Dacă astăzi ar fi vorba doar de distribuția bogăției globale, ar fi mai potrivit să vorbim despre „Nordul global", deși chiar și acest termen ar fi adecvat doar într-o măsură limitată. Totuși, acesta nu există în uzul comun, la fel cum nu există nici un „Est global", care ar putea servi drept termen colectiv pentru statele cu orientare socialistă sau comunistă. De fapt, nu este vorba nici doar de bogăție, nici de relicve ideologice din epoca Războiului Rece. În cele din urmă, „Sudul global" este un termen stângaci, menit să servească drept antiteză a Occidentului demonizat retoric și, prin urmare, este cât se poate de vag și ambiguu: se referă la axa statelor autoritare care, deși nu sunt deloc omogene ca compoziție, își apără diferența față de Occident și caută adesea să se prezinte ca alternativa mai bună.[6]

Geografie și istorie

Departe de politizarea actuală a Occidentului, originea sa conceptuală se află în primul rând în cartografia eurocentrică, care a modelat, de asemenea, discursul privind Occidentul și Orientul. Orientul – țara soarelui răsare – este pus în contrast cu Occidentul, unde soarele apune din nou[7] . Faptul că Occidentul se termină la Oceanul Atlantic sau – după descoperirea Lumii Noi – în SUA poate fi o chestiune de opinie, la fel ca și faptul că Orientul se află pe Peninsula Arabică sau în îndepărtatul Japonia. În cele din urmă, fiecare punct de pe pământ are propriile sale repere individuale și, prin urmare, relative, astfel încât vorbirea despre Occident în acest context are conotații istorice.
De-a lungul istoriei recente, ceea ce a fost odată un contrast geografic a devenit o opoziție ideologică care a căpătat acum o semnificație geopolitică. Cu toate acestea, cauzele și tendințele sunt atât de diverse și contradictorii, încât antagonismul inițial a intrat de mult într-o fază care transcende regiunile sau religiile specifice.
Chiar și contrastul adesea invocat între religiile Occidentului și cele ale Orientului este mult mai nuanțat atunci când este examinat în detaliu.[8]
Distincția dintre un Occident științific și un Orient neprogresist este, de asemenea, limitată. În funcție de regiune și de cercul cultural, acest contrast a fost și este într-adevăr observabil, adesea cu o claritate considerabilă. Totuși, acest lucru se aplică

[6] Termenii politici centrali sunt, de asemenea, supuși unei competiții. De exemplu, guvernul chinez a răspuns la *„Summitul pentru Democrație"* deschis de președintele SUA Biden în 2021 cu un document intitulat *„Democrația care funcționează*".
[7] Cuvântul grecesc antic *ἕσπερος / hesperos* (seară) și cuvântul latin *vesper* (seară) derivă din rădăcina indo-europeană *wes- (seară/noapte).
[8]Desigur, Occidentul creștin-monoteist poate fi pus în contrast, în termeni generali, cu Orientul predominant hindus și budist – pentru o anumită perioadă istorică și în limite geografice. Cu toate acestea, trebuie ignorate tendințele contrare, atât curentele monoteiste din Egiptul antic, Persia și religiile Orientului, cât și curentele panteiste din lumea occidentală, de exemplu.

și altor continente și societăți. Din punct de vedere istoric, diverse invenții au avut originea în Orient, , iar scrierile filosofice au ajuns în Europa prin Spania cucerită de arabi, care a preluat conducerea în științele emergente începând cu secolul al XVI-lea.
În acest context, sociologul german Max Weber a făcut distincția între sistemele economice ale Orientului și ale Occidentului, atribuind acestuia din urmă un grad ridicat de raționalizare. În locul relațiilor personale, activitatea pieței era dictată de calcule sobru ale prețurilor – ceea ce a sporit astfel eficiența producției. În secolul al XX-lea, succesul națiunilor industrializate occidentale a stârnit interesul multor țări care doreau, la rândul lor, să se modernizeze în această direcție, adică să-și dezvolte potențialul[9] . Pe de altă parte, fascinația pentru culturile aparent îndepărtate ale Orientului (și dincolo de acesta) are o lungă tradiție în Europa.
În ciuda tuturor tendințelor și evoluțiilor contradictorii, un lucru rămâne clar: nu tradițiile religioase, arhitecturile, limbile sau obiceiurile diferite constituie esența confruntării de astăzi. Acestea pot însoți și ilustra unele dintre contraste, dar rădăcinile sunt mult mai adânci și s-au detașat de mult de geografie. Este vorba despre întrebările existențiale ale umanității și răspunsurile oferite de filosofie.

Filosofia și politica

Când localizăm astăzi leagănul filosofiei în Grecia antică, o facem știind că diverse idei și concepte au apărut în multe culturi, au fost poate discutate, dar s-ar putea să nu fi fost niciodată consemnate în scris. Aceste evoluții devin tangibile din punct de vedere istoric doar atunci când căile gândirii nu se pierd fără urmă, ci își găsesc drumul în societate și sunt transmise mai departe.[10] În acest sens, filosofii greci au realizat o descoperire istorică. Modul în care au reflectat asupra legăturilor dintre lume și locul ocupat de omenire le-a asigurat pentru totdeauna un loc în cărțile de istorie. Aici își găsesc punctul de plecare istoric științele naturii și științele umaniste, aici se află fundamentul filosofic al *Occidentului global* și tot aici se găsește originea numelui său.
Filosofia greacă a înflorit atunci când schimburile culturale din regiunea mediteraneană, combinate cu un comerț intens de mărfuri, au creat un climat propice dezbaterii libere a problemelor existențiale. Legendele transmise de Homer aparțineau unui trecut îndepărtat, iar gânditori curajoși căutau răspunsuri noi la întrebări vechi.

[9] În acest sens, termenul de „țară în curs de dezvoltare" poartă inițial cu sine o speranță pentru viitor; obiectivul dezvoltării se referă, în mod firesc, la obiective economice și politico-filozofice.
[10] Tradiții ale conceptelor filosofice pot fi găsite – independent unele de altele – în multe civilizații avansate. Filosoful Karl Jaspers s-a referit, de asemenea, la perioada cuprinsă între aproximativ 800 și 200 î.Hr. ca fiind „Epoca Axială", întrucât fundamentele filosofice centrale „au apărut aproape simultan în China, India și Occident în cursul acestor câteva secole, fără ca acestea să știe una de cealaltă". (*Originea și scopul istoriei*, 1949, 20).

Primul pas pe această nouă cale îl reprezintă explicarea naturii și a proceselor sale. Apar primele teorii despre substanțele și elementele primordiale, dar acestea nu pot fi verificate din cauza lipsei echipamentului tehnic. În cele din urmă, însă, rămâne mai mult decât o simplă speculație: posibilitățile fundamentale – atomii, elementele, principiile primordiale – sunt deja formulate în această epocă, cu două milenii și jumătate înainte de fizica modernă.

Al doilea pilon al filosofiei grecești se ocupă de natura omului, care îl afectează atât ca individ, cât și în rolul său în societate. Acesta abordează întrebări fundamentale privind cunoașterea, traiul drept și conviețuirea în comunitate. În sensul cel mai larg, așadar, întrebările legate de politică[11] și etică sunt cele care determină discursul. Și aici se dezvoltă modele care stau la baza teoriilor moderne de astăzi. În ansamblu, filosofia greacă oferă astfel fundamentul intelectual central al culturii *occidentale*.[12]

Un alt nou început a marcat Epoca Descoperirilor. La sfârșitul Evului Mediu, intensificarea comerțului – la fel ca odinioară în Grecia antică – a fost legată de înflorirea orașelor, a căror bogăție a permis științei și culturii să prospere. Au fost înființate universități în toată Europa.

Odată cu apariția științelor naturii, a devenit din ce în ce mai posibil să se descifreze legile naturii, să se exploreze regiuni necunoscute și să se descopere noi rute în jurul globului. Debutul cercetării a permis în scurt timp progrese fără precedent în toate domeniile tehnologiei, medicinei și producției de bunuri de uz cotidian – o evoluție care continuă și în prezent. Progresul științific și roadele sale au modelat viața oamenilor de atunci și au devenit o trăsătură distinctivă a stilului de viață *occidental*.

Cu toate acestea, cercetarea și știința sunt un fenomen universal. Deși și-au făcut apariția în cultura europeană-occidentală, este de așteptat ca abordarea științifică a lumii, atât în teorie, cât și în practică, să devină într-o zi o realitate de la sine înțeleasă la nivel mondial.

Cu toate acestea, progresul științific și roadele sale reprezintă doar o parte a „identității occidentale". Un element constitutiv al *Occidentului* este înțelegerea ființelor umane ca actori individuali care au drepturi inviolabile la libertate în sfera lor privată și dreptul de a participa la procesul de luare a deciziilor politice și sociale. În timp ce puterile statului derivă în esență din voința suveranului – poporul –, suveranitatea personală a individului derivă din demnitatea umană inviolabilă.

---

[11] *Politica* este înțeleasă aici într-un sens larg, conform lui Aristotel, care a descris oamenii ca fiind *„zoon politikon"* (ființe sociale).

[12] La acestea se adaugă principiile dreptului roman și, în Europa, influența religiei iudeo-creștine. Acești trei factori sunt considerați pilonii constitutivi ai Europei. Sfârșitul Antichității greco-romane este adesea asociat cu închiderea Academiei lui Platon din Atena în anul 529, în timp ce, în același timp, a fost fondată prima mănăstire benedictină la Montecassino – o piatră de hotar pentru Evul Mediu european influențat de creștinism.

De la primele reflecții asupra naturii umane, trecând prin filosofia greacă și Epoca Iluminismului, până la concepția „occidentală" de astăzi, a fost o lungă călătorie , presărată cu numeroase contradicții și eșecuri. Și totuși, în ultimă instanță, această imagine a umanității constituie baza unei societăți orientate spre libertate și democratice. Într-o astfel de societate, sarcina statului este de a garanta libertățile individuale ale fiecărei persoane și de a asigura originea democratică a întregii politici prin proceduri adecvate. Deoarece legile și reglementările sunt necesare în practică, la fel ca instanțele și autoritățile, un stat „occidental" nu poate exista decât ca stat constituțional, nu ca o comunitate vagă și fără caracter obligatoriu. Indivizii trebuie să se poată baza pe faptul că demnitatea și drepturile lor sunt protejate în orice moment.

Suveranitatea și suveranitățile: justificarea supremă

Occidentul se bazează pe concepția prezentată despre demnitatea umană și suveranitatea personală și politică, atât ca concept filosofic, cât și ca paradigmă politică, ba chiar geopolitică[13] . Concepția despre umanitate – și justificarea sa supremă – determină ce ordine politică, socială, economică și culturală este adecvată naturii umane. Putem fi la fel de siguri că această ordine va prevala în timp pe cât suntem siguri că va prevala o viziune științifică asupra lumii care corespunde naturii universului nostru.

Cea mai populară obiecție provine din domeniul științelor naturale și poate fi rezumată după cum urmează: întrucât toate procesele din univers se desfășoară conform legilor fizicii, acest lucru se aplică și tuturor corpurilor, ființelor vii și oamenilor. De la bătăile inimii până la cele mai fine procese din creier, totul are o natură pur fizică și face parte dintr-un lanț lung și complex de cauză și efect, similar unui mecanism de ceasornic, doar că în domeniul biologiei. Oamenii nu au nici un suflet subtil, nici liber arbitru dincolo de legile naturii, și nici nu se poate constata vreun fel de demnitate. Ceea ce nu este accesibil cercetării științifice nu este real.[14]

Deși această viziune „naturalistă" asupra lumii a câștigat din ce în ce mai mulți adepți odată cu succesele crescânde ale științei, ea prezintă o defect fundamental. Chiar dacă dă în mod repetat impresia de a fi o teză fizică, concluzia multor ani de cercetare, ca să spunem așa, adevărul este exact opusul. Întrebarea privind sfera de aplicare a unei viziuni fizice asupra lumii nu mai este o întrebare fizică, ci una filosofică și, prin urmare, se situează pe un nivel complet diferit.

[13] Conceptul de paradigmă ca cadru cuprinzător de interpretare și înțelegere pare deosebit de justificat în acest caz, deoarece, pe lângă nivelul științifico-teoretic (din care provine inițial – cf. Thomas Kuhn, 1962), acesta atinge și fundamentele existențiale, practice și (geo)politice.

[14] David Lewis: (1983, 361): *„Lumea este așa cum o descrie* fizica*, și nu mai este nimic de adăugat."* Această poziție poartă mai multe denumiri, precum materialism, pozitivism sau empirism, dar, în esență, pornește întotdeauna de la aceleași presupuneri.

În cadrul discuției filosofice, pe care o putem doar schița aici[15] , apar probleme considerabile atunci când se încearcă reducerea liberului arbitru și a conștiinței umane la procese neuronale sau traducerea problemelor etice în simple stări psihologice. Cu toate acestea, o viziune naturalistă asupra umanității trebuie să respingă întrebările morale și estetice ca fiind concepte goale și lipsite de sens[16] , iar căutarea umană a dreptății și a sensului ca fiind halucinații și proiecții complexe ale unui creier, care la rândul său este un aparat extrem de complex[17] , determinat în ultimă instanță de cauzalități biochimice, care controlează organismul. Imaginea de sine a oamenilor ca ființe autonome presupune, prin urmare, în mod necesar că, pe lângă procesele fizice, există o realitate transcendentă care oferă un fundament pentru spiritul, demnitatea și libertatea umană. De altfel, acest lucru se aplică și constituției fizice a lumii, ale cărei cauze nu pot fi, la rândul lor, fizice. În ultimă instanță, originea lumii fizice nu este o teorie fizică, ci o întrebare filosofică fundamentală.

În concluzie, se poate spune că marile întrebări existențiale ale umanității, așa cum le-a formulat Kant în *[18] *, depășesc sfera de interpretare a fizicii.
În cele din urmă, trebuie remarcat faptul că paradigma naturalistă este extrem de contraintuitivă, deoarece toți oamenii, chiar și adepții și susținătorii ei, acționează în viața de zi cu zi ca și cum ar lua decizii etice sau ar desfășura activități științifice din proprie voință și ar descoperi secretele lumii. Cu cât discursurile devin mai complexe, cu atât pare mai absurd ca doar programele neurologice să fi determinat cursul și interacțiunile discursului.
Fără a dori să discutăm în acest moment concepte filosofice sau religioase specifice, se poate totuși afirma că determinarea demnității umane (și a drepturilor și îndatoririlor care decurg din aceasta) necesită o înțelegere transcendentă a lumii, care lasă loc și pentru întrebări existențiale suplimentare. „Viziunea occidentală asupra umanității" – dar nu numai aceasta[19] – presupune în mod necesar această viziune asupra umanității și, prin urmare, asupra realității în ansamblu.

---

[15] Câteva reflecții suplimentare pot fi găsite într-un prolog separat al acestui eseu.
[16] *„Acolo unde raționea pozitivistă domină domeniul, excluzând orice altceva… atunci sursele clasice de cunoaștere pentru etică și drept sunt excluse"* – Benedict al XVI-lea în discursul său adresat Bundestagului german la 22 septembrie 2011.
[17] Chiar și o eventuală coincidență nu ar schimba fundamental secvența cvasi-programată a funcțiilor creierului, ci ar „o relaxa" pur și simplu cu câteva elemente imprevizibile.
[18] *„Domeniul filosofiei [...] poate fi redus la următoarele întrebări: 1) Ce pot cunoaște? 2) Ce ar trebui să fac? 3) Ce pot spera? 4) Ce este omul?"* (*Critica rațiunii pure*, B833, 1787) – În 1897/98, pictorul francez Paul Gauguin a intitulat un tablou cu întrebări fundamentale similare: *„De unde venim? Cine suntem? Încotro mergem?"*
[19] Ideologiile și științele care vorbesc despre cunoașterea activă a lucrurilor noi, despre solidaritate sau valori, despre etică și estetică, indică, de asemenea, referințe transcendente. Pentru ele, precum și pentru mulți reprezentanți ai stilului de viață occidental, această legătură este în mare parte necunoscută sau pare irelevantă. De fapt, altfel individul s-ar pierde într-un lanț predeterminat de evenimente, iar

În ultimă instanță, nu este vorba de o alegere arbitrară, în sensul unei selecții libere dintre mai multe opțiuni disponibile. De fapt, există o singură realitate disponibilă, iar aceasta se află dincolo de controlul uman. Oricare ar fi natura ei – și oricât de aprinsă ar fi dezbaterea pe marginea ei – se poate afirma cu certitudine că nu există altă opțiune decât aceea de a accepta realitatea așa cum este: realitatea este validitatea supremă, ea se situează deasupra tuturor celorlalte: suveranitatea absolutului prevalează.

Perturbări multiple: între evoluție și revoluție

La prima vedere, conceptul de Occident schițat mai sus pare a fi un model de societate construit vag, care își are originea mai degrabă în domeniul utopiilor politice și religioase decât în realitate. Esența criticii este, așadar, următoarea: dacă conceptul schițat al ființelor umane dotate cu demnitate, drepturi și suveranitate este *într-adevăr – în realitate* – în concordanță cu natura lor, și dacă ordinea socială liberă care rezultă din acesta este, prin urmare, conceptul adecvat, de ce nu s-a impus de la sine de-a lungul istoriei, ci, dimpotrivă, se luptă atât de des pentru supraviețuire?
La prima vedere, această obiecție pare justificată; într-adevăr, pare evidentă atunci când privim istoria și prezentul. În timp ce parcursul științei a fost relativ drept, influențat doar sporadic de religie și politică, căutarea unei forme viabile de societate pare a fi schimbătoare și, uneori, dezorientată. De ce este drumul atât de anevoios?
Răspunsul se află în diverse lacune, eșecuri, persistențe și tendințe contrare, care pot fi rezumate în linii mari ca perturbări. Acestea au diverse dimensiuni spațio-temporale, sociale și culturale și se pot întări reciproc.

- Perturbări temporare: Deși începuturile unui stat constituțional liberal pot fi regăsite în toate culturile, dezvoltarea unui astfel de stat, în ciuda încercărilor timpurii, de exemplu în Grecia antică, reprezintă o evoluție relativ modernă care nu s-a bucurat de un sprijin larg în rândul populației. Abia în secolele al XIX-lea și al XX-lea, când cetățenii și-au descoperit propria putere și suveranitate, ideea drepturilor omului și a democrației a început să prindă contur – cu obstacolele și eșecurile binecunoscute.

- Perturbări spațiale: În timp ce valorile occidentale au reușit să se impună într-o parte a lumii, sistemele tradiționale și-au păstrat statutul în alte părți. Acest lucru se poate datora unei lipse de conștientizare a propriei suveranități, astfel încât se poate vorbi de o lipsă de iluminare cu privire

presupusul spirit s-ar risipi într-un flux permanent de iluzii psihologice. Acest lucru ar reduce pretențiile științei la absurd și ar degrada oamenii la rangul de marionete ridicole.

la propria maturitate. În același timp, această evoluție naturală este încetinită de forțe politice sau religioase.

- Perturbări cronologice: Deși conștientizarea propriei suveranități este constitutivă pentru existența umană, istoria a cunoscut în repetate rânduri apariția unor mișcări restauratoare și reacționare care pun sub semnul întrebării, în m , valorile care au fost odată obținute cu atâta trudă. Chiar dacă valorile occidentale – și prosperitatea care le însoțește – au dobândit o atracție globală, evoluția istorică nu este în niciun caz automată. Cel mai semnificativ regres de până acum a fost perioada fascismului în Europa, în special național-socialismul din Germania.[20]

- Perturbări la nivel personal: atașamentul față de democrațiile liberale se poate diminua la diverse niveluri și se poate transforma în opusul său, atât în rândul cetățenilor obișnuiți, cât și al liderilor politici. Chiar și nemulțumirea față de evoluțiile sociale, economice sau politice poate duce la abandonarea celor mai fundamentali piloni ai coexistenței umane, fiind întotdeauna însoțită de pericolul unui regres social general.

- Perturbări culturale: O privire asupra societăților care se consideră libere și democratice arată că, chiar și în interiorul granițelor naționale, există opinii divergente cu privire la valorile fundamentale care ar trebui să stea la baza statului. Nu este vorba aici de legi individuale și orientări politice, care urmează să fie stabilite în cadrul procesului democratic, ci de chestiuni fundamentale de etică, politică, religie și cultură. Chiar și între țări există diferențe mai mult sau mai puțin semnificative în ceea ce privește înțelegerea democrației și a libertății.[21]

- Perturbări strategice: Apărarea lumii libere împotriva forțelor expansioniste și autoritare și asigurarea propriei existențe – baze militare, materii prime, aliați – duce în mod repetat la alianțe strategice cu state a căror constituție internă contrazice propriile valori. Dilema morală este evidentă și poate duce la o indiferență periculoasă atât în rândul

[20] Sociologul Jürgen Habermas descrie realinierea democratică care a început în Germania postbelică drept un *„proces economic și politic, iar mai târziu, într-o oarecare măsură, și cultural, care [va] deveni ireversibil abia atunci când occidentalizarea culturală va fi pătruns în mentalitatea întregii populații”* (într-un interviu acordat Barbarei Freitag în iulie 1989).

[21] Desigur, adevărata înțelegere a demnității și libertății personale într-o societate nu se reflectă în adulții de vârstă mijlocie, cu venituri medii, care au picioarele ferm pe pământ. Dimpotrivă, valorile reale se reflectă în situația tinerilor, a persoanelor în vârstă și a grupurilor defavorizate social, precum și în condițiile din închisori, din armată și din alte instituții și autorități care pot afecta suveranitatea personală.

cetățenilor, cât și al politicienilor.[22] Acest lucru poate crea o impresie de egalitate și poate legitima o coexistență permanentă.

Dacă înțelegem descoperirea și punerea în practică a principiilor liberale și democratice bazate pe statul de drept ca o evoluție treptată, cu premise diferite de la o cultură la alta, atunci trebuie să ne așteptăm la astfel de diferențe încă de la început. Chiar dacă de-a lungul istoriei au existat mișcări revoluționare repetate de la dictaturi la democrații, procesul istoric este totuși de natură evolutivă.

Geopolitica și viziunea

Presupunând că conceptul de umanitate schițat mai sus, în cadrul unei viziuni asupra lumii deschise către transcendență, corespunde de fapt realității, se poate presupune că, în ciuda eventualelor eșecuri și pe termen lung, ideea unui stat liberal și democratic va prevala de-a lungul istoriei. Această observație putea fi făcută deja în secolul al XX-lea, când a devenit clar că demnitatea și libertatea individuală nu izvorau doar dintr-un concept filosofic, ci corespundeau conștiinței multor oameni din toate părțile lumii.[23] De fapt, numeroase procese democratice și inițiative de pace au fost lansate în anii 1990, ceea ce i-a determinat pe unii cercetători să prevadă apariția unei „politici interne globale”[24] care ar rezolva treptat conflictele internaționale.
Din perspectivă geopolitică, însă, imaginea unei comunități de state care se îndreaptă acum spre o comunitate democratică în ritmul lor propriu și în condițiile lor a fost depășită de o realitate contrară. Căci, alături de statele „lumii libere”[25] , există și au existat o serie de regimuri dictatoriale al căror obiectiv principal este menținerea puterii sau punerea în aplicare a unei ideologii politice sau religioase și care se opun lumii occidentale, unindu-se dacă este necesar. Este posibil ca acestea să bănuiască în secret că, mai devreme sau mai târziu, va exista – și, de fapt, trebuie să existe – o cale către libertate, dar se opun acestei perspective și consecințelor care decurg din ea. În cele din urmă, ele se opun unei realități căreia este imposibil să i se opună.

Principii contrare: „Două lumi”

[22] Principiul strategic *„dușmanul dușmanului meu este prietenul meu”*, cunoscut de milenii, poate fi justificat strategic în situații de urgență existențială, dar nu poate înlocui fundamentele etice ale deciziilor politice (de putere).
[23] Filozoful Francis Fukuyama a vorbit despre „sfârșitul istoriei” încă din 1989, când oamenii din întreaga lume și-au revendicat drepturile și suveranitatea, iar acest lucru a devenit evident ca o revendicare universală.
[24] A se vedea nota de subsol 4.
[25] Acest termen alternativ are, de asemenea, o încărcătură istorică – încă de la conflictul Est-Vest.

Pe scena politică internațională[26] , există un conflict semnificativ între statele autoritare și cele libere, conflict care este, în esență, de natură asimetrică. Cauza rezidă în viziunile opuse asupra coexistenței sociale.
În lumea democratică, statul există în slujba cetățenilor săi. Singura sa justificare este aceea de a le permite oamenilor să trăiască cu demnitate și de a respinge, pe cât posibil, orice încălcare a modului lor suveran de viață. Într-o societate liberă, statul trebuie să-și justifice acțiunile și să demonstreze că restricțiile mai severe sunt necesare și că nu există alternativă. Nu cetățeanul este cel care trebuie să-și justifice libertatea, ci statul este cel care trebuie să-și justifice intervențiile.
În statele autoritare și totalitare, acest principiu este inversat: statul și conducerea sa politică sunt suverane, fie pe motive religioase, politico-ideologice sau personale. Individul, în măsura în care se mai poate vorbi de așa ceva, este subordonat acestei rațiuni de stat în toate privințele. Desigur, există diferențe graduale: dictaturile „blânde" pot lăsa activitățile economice și sociale neperturbate și pot persecuta doar critica politică, în timp ce regimurile totalitare doresc să controleze în mod arbitrar gândurile oamenilor și însăși existența lor. În cele din urmă, însă, individul este neputincios în fața regimului aflat la putere; el nu poate revendica nici drepturi, nici demnitate, libertatea sa de acțiune îi este acordată de sus și poate fi restricționată sau revocată în orice moment. Un risc existențial le însoțește întreaga viață și deformează conviețuirea socială – și, uneori, personalitățile individuale – până în cele mai mici detalii. Rațiunea de stat – supraviețuirea regimului – domină și afectează toate domeniile existenței umane.[27]

Nivelul internațional

Această prioritate a statelor autoritare se reflectă la nivel internațional: toate eforturile sunt îndreptate spre asigurarea existenței și puterii regimului aflat la putere, iar toate celelalte obiective politice sau ideologice sunt subordonate acestui demers. Întrucât primatul menținerii puterii înseamnă deja că drepturile omului și valorile ecologice sau culturale sunt restrânse, ignorate sau combătute pe plan intern, aceste valori nu au nicio importanță nici pentru relațiile internaționale ale unei dictaturi – cu excepția cazului în care sunt folosite ca propagandă în lupta împotriva amenințărilor reale sau percepute la adresa regimului.
Pericolul imediat pentru sistemele autoritare provine de la egalii lor: deoarece nu respectă nici suveranitatea cetățenilor lor, nici pe cea a altor state, nu există reguli

[26] Termenul metaforic evocă asocieri cu o piesă de teatru, dar acestea par cinice în măsura în care milioane de oameni își pierd viața și demnitatea, iar multe miliarde sunt afectate politic, social și economic. Distrugerea resurselor are loc la scară globală și, în cele din urmă, își lasă amprenta asupra practic tuturor celor de pe planetă.
[27] În realitate, acești termeni se referă la lagărele de muncă și de exterminare, la centrele de tortură, la opresiune și la atrocități de proporții inimaginabile: ele reprezintă cele mai adânci abisuri existențiale.

obligatorii care să reglementeze relațiile reciproce: se aplică principiul forței – violența îndreptată spre exterior are întotdeauna ca scop asigurarea existenței regimului. La nivel internațional, prevalează legea junglei – puterea militară este necesară pentru a supraviețui. Într-un climat de neîncredere, alianțele sunt adesea nesigure, iar propria existență este în permanență pusă în pericol.
Un pericol fundamental – intern – pentru regimurile represive îl reprezintă propriii cetățeni, care ar putea să se opună opresiunii și să-și revendice drepturile individuale și politice. Deși statele democratice susțin, în principiu, popoarele oprimate și le apără drepturile la nivel internațional, ele își limitează de obicei acțiunile la manifestări de solidaritate și la adoptarea de rezoluții. Asistența activă, care ar implica și o intervenție forțată, poate fi așteptată doar în cazuri excepționale extreme.
În timp ce lumea liberă poate forma alianțe pentru a se proteja de atacurile militare ale dictaturilor, posibilitățile de a veni în ajutorul popoarelor oprimate rămân limitate. Statele democratice evită, în general, recurgerea la forța militară sau la presiunea politică, deoarece mizează pe negociere, înțelegere și bunăvoință. În plus, există întotdeauna riscul ca intervenția străină să fie întâmpinată cu scepticism de către populație, forțând factorii de decizie politică să-și retragă sprijinul. La fiecare nouă alegere, există posibilitatea ca starea de spirit politică să se schimbe și chiar alianțele istorice să ia sfârșit.
Deschiderea față de schimbare și dependența conducerii politice de voința cetățenilor suverani constituie caracteristica centrală a societăților libere. În același timp, această transparență și deschidere reprezintă un flanc vulnerabil pentru axa statelor autoritare.
Prin urmare, aceștia încearcă să manipuleze opinia publică și comportamentul electoral prin propagandă politică la toate nivelurile și să pună la încercare societățile respective prin crize controlate. Mijloacele folosite variază de la diseminarea deliberată a informațiilor false la crearea unei presiuni migratorii la frontierele externe, până la provocări și atacuri militare. La aceasta se adaugă presiunea constantă asupra cetățenilor și organizațiilor care se opun axei autoritare, transformându-i în ținte ale violenței mediatice sau fizice. În cele din urmă, scopul este de a destabiliza statele democratice printr-o gamă largă de acțiuni la toate nivelurile, descurajându-le astfel să-și respecte angajamentul de a păstra și promova libertatea la nivel global.
Chiar și în rândul politicienilor, conștientizarea acestor factori de putere și influență este destul de limitată. Convingerea că statele autoritare doresc o coexistență pașnică și că ar putea evolua spre democrație este mai atrăgătoare decât o analiză nemiloasă a situației politice.[28] În plus, principiile lumii libere – *Occidentul global* – sunt în mod repetat înțelese greșit și diluate.

[28] Referirea la o presupusă „coexistență pașnică" din timpul Războiului Rece este înșelătoare, nu doar având în vedere conflictele care au avut loc în același timp. Deși impasul nuclear dintre superputeri a

Axiomele Occidentului

Spre deosebire de ideologiile seculare și religioase, Occidentul se caracterizează printr-un anumit grad de abținere: îi lipsesc paradigmele escatologice, scenariile de planificare economică și modelele sociale utopice. Promisiunea unei vieți în libertate și demnitate pare practic lipsită de conținut. De fapt, este vorba despre câteva aspecte și structuri fundamentale[29] . Libertatea Occidentului are, de asemenea, o dimensiune axiomatică:

1. Suveranitatea absolutului: fundamentul deschis-transcendent

Această viziune asupra realității constituie o bază necesară pentru înțelegerea naturii umane și a activităților politice și științifice. Numai pe această bază pot fi discutate aspecte existențiale suplimentare, cu diferite referințe ideologice și religioase. Discursul liber și deschis, fără constrângeri ideologice, reprezintă un nucleu esențial al Occidentului.

2. Suveranitatea individului: dreptul de a-și modela propria viață

Natura și demnitatea umană se bazează pe o înțelegere transcendentă a realității. Această viziune asupra umanității dă naștere drepturilor fundamentale ale omului, care garantează indivizilor dreptul suveran de a-și modela propria viață. Acest nucleu existențial al existenței umane este, în esență, de necontestat: suveranitatea individului este inviolabilă, chiar și în cadrul deciziilor democratice.

3. Suveranitatea populară: societatea decide singură asupra propriilor sale preocupări

Reglementările politice ale comunității trebuie să aibă o origine democratică, adică trebuie să se bazeze pe alegeri și referendumuri. Dezvoltarea societății este fundamental deschisă. Suveranitatea populară reflectă suveranitatea individului la nivel de stat – ambele suveranități sunt interdependente: la fel cum libertatea individuală se manifestă prin participarea politică, democrația se bazează pe cetățeni maturi din punct de vedere politic – și, prin urmare, liberi.

---

făcut imposibilă o confruntare militară directă, o coexistență cu adevărat pașnică a fost posibilă abia după schimbările din Uniunea Sovietică și revoluțiile din Europa de Est. Acest tip de coexistență forțată nu poate fi, așadar, decât temporară, la fel de temporară ca și coexistența internă forțată dintre un guvern dictatorial și cetățenii săi asupriți.

[29] Nu este vorba aici de birocrația care este pe deplin concepută într-un stat constituțional liber, cu toate avantajele și dezavantajele sale, ci mai degrabă de renunțarea la „programarea" ideologică a ființelor umane.

4. Solidaritate prin valori, în loc de organizarea intereselor

Spre deosebire de statele autoritare, care s-au aliat pe baza unor interese subiective ce pot fi contradictorii și schimbătoare, fundamentul intelectual al Occidentului se bazează pe un concept transcendent în care valorile și demnitatea nu sunt negociabile, ci sunt înrădăcinate într-o realitate obiectivă mai profundă și, prin urmare, „ ” se aplică efectiv. La nivel internațional, acest contrast filosofic trebuie să conducă la o solidaritate între națiunile occidentale care nu este niciodată pusă sub semnul întrebării, chiar și în fața celor mai puternice diferențe politice. Aceasta include, de asemenea, solidaritatea împotriva expansiunii autoritare.

5. Viziunea geopolitică: Occidentul universal

Proiectul Occidentului Global este un proiect universal care poate justifica din punct de vedere etic coexistența cu statele autoritare doar cu titlu tranzitoriu. Dacă se acceptă validitatea demnității și a drepturilor universale ale omului ca fundament al tuturor societăților, atunci ignorarea acestora reprezintă un rău care trebuie depășit. Sistemele autoritare sunt, *prin însăși natura lor*, incapabile de o existență durabilă și, prin urmare, au o existență limitată, motiv pentru care Occidentul Universal este o preocupare intrinsecă a Occidentului[30] care nu poate fi separată de esența sa.

Datorită lipsei lor de responsabilitate democratică față de popor – în ultimă instanță, din cauza contradicției lor cu fundamentul filosofic al realității – *guvernele autoritare au, în cel mai bun caz, o suveranitate limitată din cauza acestei lipse de reciprocitate.*[31]

Adevărata realpolitik, adică o poziție politică care privește întotdeauna *condiția umană* ca bază a acțiunii alături de condițiile geostrategice, nu trebuie să uite niciodată aceste legături. Prin urmare, ea nu poate înflori decât pe baza fundamentelor prezentate aici ca axiome ale Occidentului, oricare ar fi denumirea lor într-un viitor îndepărtat.

[30] Spre deosebire de globalizarea economică și a tehnologiilor de comunicare din anii 1990, ceea ce observăm acum este o globalizare a demnității umane în contextul unei viziuni asupra lumii bazate pe filosofie. Nu este vorba deloc despre o cultură uniformă în spatele căreia ar trebui să dispară diversitatea etnică a umanității.

[31] În situații excepționale, cum ar fi răsturnarea unei dictaturi, legitimitatea unui guvern poate apărea temporar în afara proceselor democratice. În orice caz și în orice moment, însă, suveranitatea individului trebuie să aibă prioritate maximă.

Epilog: Trei maxime pentru următorul sfert de secol

După primii ani plini de speranță care au urmat sfârșitului conflictului Est-Vest, care au aruncat o lumină, chiar dacă timidă, asupra practic fiecărui colț al globului, situația internațională s-a întunecat în multe regiuni de la începutul mileniului.
La nivel internațional, conflictul sistemic al secolului trecut a revenit într-o formă modificată: o axă a regimurilor represive, asociată cu o rețea de state autoritare sau indiferente, și-a stabilit ca obiectiv crearea unei mișcări de opoziție față de lumea liberă și înlocuirea treptată a acesteia.
În fața acestei provocări istorice, Occidentul global a urmat mult timp o strategie defensivă și a ignorat pericolul crescând al valului autoritar: din punct de vedere militar, politic și al fundamentelor sale filosofice. Eroziunea are două fațete: pe de o parte, tendințele autoritare își fac apariția în cadrul mai multor state, iar pe de altă parte, cooperarea reciprocă – inclusiv solidaritatea militară – se află într-un pericol grav.
În această încercare istorică, este nevoie de o revenire fundamentală la fundamentele mișcării liberale, dar și mai mult de încrederea că o societate liberă amenințată de un agresor represiv nu se va preda fără luptă. Puterea libertății își are rădăcinile dincolo de manipularea politică și represiunea militară: istoria a arătat și va arăta că, în cele din urmă, ea va triumfa și se va impune. Conceptul de „Lume Liberă" va dispărea într-o zi, dar nu pentru că sistemele autoritare l-au sufocat, ci pentru că contrapartida sa necesară, valul represiv, va fi, sperăm, dispărut într-un viitor nu prea îndepărtat.

Provocările pentru deceniile următoare pot fi rezumate în trei maxime de bază

1. O întoarcere la fundamentele filosofice ale libertății și demnității umane și la consecințele lor politice

Corectitudinea filosofică a secolului al XX-lea a fost înlocuită acum, în multe cazuri, de dezinteres și relativism. Având în vedere diversitatea copleșitoare a opiniilor cu privire la practic fiecare aspect al vieții, chiar și problemele politice obișnuite de zi cu zi au devenit adesea provocări enorme. Acest lucru face ca căutarea fundamentelor lumii libere să pară astăzi cu atât mai zadarnică, deoarece atinge aspecte filosofice sau teologice pe care le putem tolera, dar pe care cu siguranță nu ar trebui să le discutăm. Deoarece această descurajare duce inevitabil la o lipsă de perspectivă și, prin urmare, la o criză a sensului, de aici trebuie să pornim.
Demnitatea individului, ca punct de plecare pentru orice existență liberă a individului și a statului, presupune în mod necesar o înțelegere transcendentă a realității. Acest fundament trebuie – cel puțin în aspectele și consecințele sale

centrale – să fie plasat în centrul acțiunii politice și, într-o anumită măsură, și în conștiința oamenilor care, în ultimă instanță, își trag existența din el.

2. Orientarea geostrategică și securitatea reciprocă a lumii libere ca răspuns la incertitudinile din cadrul comunității sale

În democrațiile liberale, există în mod firesc riscul ca o țară să se retragă *politic* sau *militar* din alianța lumii libere sau să o pună sub semnul întrebării. Astfel de vicisitudini trebuie anticipate și contracarate preventiv la toate nivelurile.
În calitate de suveran, poporul poate vota în orice moment pentru rezultate care slăbesc alianța de valori existentă. Cu toate acestea, *democrațiile individuale* ar trebui să fie protejate instituțional împotriva propriei lor desființări . Ar fi de dorit o protecție și mai mare în cadrul unei alianțe de state.
Lumea liberă, în calitate de alianță a valorilor, trebuie, la rândul ei, să se pregătească împotriva unui risc de securitate care ar apărea în cazul în care ar dispărea un garant central al securității și/sau mai mulți garanți mai mici. Pe lângă o rezervă națională relevantă din punct de vedere geostrategic, acest lucru necesită, de asemenea, o arhitectură de securitate cât mai rezilientă și imună la eforturile naționale individuale, capabilă să descurajeze în cea mai mare măsură posibilă atacurile rețelei autoritare.

3. Un angajament consecvent și susținut față de lumea liberă la nivel internațional, în conștiința unei victorii istorice a libertății

Scopul securității reciproce nu este doar acela de a proteja suveranitatea statelor individuale în sensul restrâns al *interesului național*, ci și de a păstra realizările istorice ale lumii libere – fără regrese, dacă este posibil – și de a concretiza pretenția universală la drepturile fundamentale ale omului. Apărarea Occidentului global se înscrie, prin urmare, în ultimă instanță, întotdeauna în interesul național justificat din punct de vedere moral.[32]
Statele Occidentului global ar fi, prin urmare, bine sfătuite să extindă și să asigure în mod consecvent ordinea democratică liberă în propriile țări, pentru a nu discredita ideea de libertate prin neajunsuri.
Pe plan extern, ele trebuie să-și demonstreze în mod clar și fără echivoc opoziția față de paradigma autoritară. La nivel filosofic, existența dictaturilor reprezintă o ofensă adusă absolutului[33] . Domnia și câștigurile lor sunt relative, iar ideologia lor, în măsura în care este tangibilă, este o *falsă filosofie* al cărei destin pe termen

[32] O politică bazată pe drepturile omului și pe valorile fundamentale nu poate închide ochii la foamete, la suferință și la opresiune, și nici nu poate susține că rezolvarea conflictelor nu este în „interesul național". Cum arată în practică propriile opțiuni de acțiune este, desigur, cu totul altă chestiune.
[33] Este dificil să găsim o modalitate mai concisă de a descrie irealitatea regimurilor care se află într-o stare de dezorientare fundamentală, atât teoretică, cât și practică.

lung este predeterminat: se va sfârși în neantul complet. Toată gloria potentatilor lor se va transforma într-o zi în țărână în fața adevărului – cu excepția acelor lideri care îndrăznesc să-și schimbe cursul.

Maximele menționate nu constituie un program utopic sau fundamentalist și nici nu resping diplomația, geostrategia și *realpolitik-ul*[34] . Ele solicită, în primul rând, o întoarcere consecventă – și nu doar de formă – la tradiție, iar apoi protecție împotriva incertitudinilor care au devenit din ce în ce mai evidente în secolul XXI. Faptul că scopul final este universalitatea drepturilor omului – și nimic altceva nu înseamnă o lume liberă pentru toți sau un *Occident universal* – nu ar mai trebui pus sub semnul întrebării în ceea ce privește declarațiile privind drepturile omului din ultimii trei sute de ani.[35]

© Proiectul de cercetare „Secolul XX" – Filosofia Occidentului global

Informații suplimentare și date de contact:

Proiectul de cercetare „Secolul XX"
www.20th-century.net

Filosofia Occidentului global
www.theglobalwest.com

✉ www.steff.international/CONTACT/

- Versiunea 1 / 2026 -

[34] Realpolitik-ul nu este înțeles aici ca o manevră politică oportunistă, ci ca un stil politic cuprinzător, conștient de realități — inclusiv de cele transcendente — și de implicațiile acestora.
[35] Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 vorbește despre demnitatea umană, în timp ce precursorii săi americani și francezi vorbesc despre drepturi inalienabile, fiecare dintre acestea implicând un fundament non-pozitivist.